

Tax & Legal Flash

Μάρτιος 2019

Ψηφίσθηκε ο Νόμος 4601/2019 με τον οποίο επέρχεται η αναμόρφωση του δικαίου των εταιρικών μετασχηματισμών και η συστηματική ένταξη της πλειονότητας αυτών για πρώτη φορά σε ένα ενιαίο κείμενο.

Μορφές εταιρικών μετασχηματισμών

Οι μορφές εταιρικών μετασχηματισμών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου 4601/2019 (στο εξής «Νόμος») είναι οι εξής:

- συγχώνευση
- διάσπαση (κοινή διάσπαση, μερική διάσπαση, απόσχιση κλάδου)
- μετατροπή

Εντούτοις, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου οι διασυννοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών, οι οποίες θα συνεχίσουν να διέπονται από το Ν. 3777/2009, καθώς και οι περιπτώσεις χρήσης των εργαλείων, εξουσιών και μηχανισμών εξυγίανσης του άρθρου 2 Ν. 4335/2015.

Νομικά πρόσωπα που υπόκεινται σε εταιρικό μετασχηματισμό

Το πεδίο εφαρμογής του Νόμου καταλαμβάνει αποκλειστικά νομικά πρόσωπα με εμπορική ιδιότητα, τα οποία έχουν την (καταστατική) έδρα τους στην Ελλάδα, και τα οποία απαριθμούνται περιοριστικά στο Νόμο, περιλαμβάνοντας τις συνηθέστερες μορφές εταιρειών όπως Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Ε.), Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (Ι.Κ.Ε.), Ομόρρυθμες Εταιρείες (Ο.Ε.), Ετερόρρυθμες Εταιρείες (Ε.Ε.) κλπ.

Αντιθέτως, στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου δεν εμπίπτουν:

- οι εταιρικές μορφές που στερούνται νομικής προσωπικότητας (π.χ. συμπλοιοκτησία),
- οι ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις,
- οι ναυτικές εταιρείες του Ν. 959/1979,
- οι ναυτιλιακές εταιρείες πλοίων αναψυχής του Ν. 3182/2003,
- οι αγροτικοί συνεταιρισμοί του Ν. 4384/2016.

Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο Νόμο, οι εταιρικοί μετασχηματισμοί που εμπίπτουν σε αυτόν μπορούν να πραγματοποιηθούν με τη συμμετοχή εταιρειών όχι μόνο της ίδιας αλλά και διαφορετικής μορφής.

Μετασχηματισμοί εταιρειών που έχουν λυθεί

Σχετικά με τις εταιρείες οι οποίες βρίσκονται σε στάδιο λύσης (λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειας ή με απόφαση της συνέλευσης ή των εταίρων τους), καθώς και ως προς εταιρείες που κηρύχθηκαν σε πτώχευση (εφόσον μετά την κήρυξη της πτώχευσης επικυρώθηκε τελεσίδικα το σχέδιο αναδιοργάνωσης ή εξοφλήθηκαν όλοι οι πτωχευτικοί πιστωτές), επιτρέπεται κατ' αρχήν ο μετασχηματισμός τους, εφόσον δεν έχει αρχίσει η διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης και εφόσον (σε συγκεκριμένους μετασχηματισμούς) τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας δεν είναι κατώτερα του ελάχιστου κεφαλαίου της οικείας εταιρικής μορφής. Η ολοκλήρωση του μετασχηματισμού επάγεται αυτοδικαίως την αναβίωση της απορροφώσας ή επωφελούμενης ή μετατρεπόμενης εταιρείας.

Περιπτώσεις λοιπών μετασχηματισμών

Εφόσον στις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972, του Ν. 2166/1993, του Ν. 4172/2013, ή άλλων νόμων προβλέπονται μορφές ή υποκείμενα μετασχηματισμών που δεν αναφέρονται ή δεν καταλαμβάνονται από τον Νόμο, οι μετασχηματισμοί αυτοί θα διέπονται, όσον αφορά

ιδίως το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τη διαδικασία πραγματοποίησης και τα αποτελέσματά τους, από τις διατάξεις της οικείας εταιρικής νομοθεσίας.

Μετασχηματισμοί τραπεζών

Περαιτέρω, ως προς τους εταιρικούς μετασχηματισμούς που διέπονται από τον Νόμο και αφορούν σε πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997, οι μετασχηματισμοί αυτοί θα διέπονται από τις διατάξεις του Νόμου συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ.

Θέση σε ισχύ

Η ισχύς των διατάξεων του Νόμου που διέπουν τους εταιρικούς μετασχηματισμούς που εμπίπτουν σε αυτό, αρχίζει την 15^η Απριλίου 2019. Ο Νόμος εφαρμόζεται σε σχέδια συγχωνεύσεων και διασπάσεων η ημερομηνία των οποίων είναι μεταγενέστερη της έναρξης ισχύος του (ήτοι της 15^{ης} Απριλίου 2019), για οποιαδήποτε από τις εταιρείες που μετέχουν σε αυτές. Επίσης, καταλαμβάνει μετατροπές στις οποίες η απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή των εταίρων της υπό μετατροπή εταιρείας, λαμβάνεται μετά την 15^η Απριλίου 2019.

Μετασχηματισμοί οι οποίοι δεν περιλαμβάνονται στις προαναφερόμενες περιπτώσεις, συνεχίζουν να διέπονται από τις προϊσχύουσες διατάξεις. Επομένως, και χάριν παραδείγματος, η συγχώνευση μιας (μη ειδικά ρυθμισμένης) Α.Ε. της οποίας το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης αναμένεται να υπογραφεί στις 10 Απριλίου 2019, θα πραγματοποιηθεί και θα ολοκληρωθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920.

Σχέση με φορολογικές διατάξεις

Ισχύς φορολογικών διατάξεων άλλων νόμων

Οι διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972, του Ν. 2166/1993, του Ν. 4172/2013, καθώς και άλλων νόμων, ιδίως φορολογικού ή αναπτυξιακού περιεχομένου, οι οποίες αναφέρονται σε μετασχηματισμούς που εμπίπτουν στον Νόμο, διατηρούνται σε ισχύ μόνο όσον αφορά στις φορολογικού χαρακτήρα ρυθμίσεις τους και τα παρεχόμενα πλεονεκτήματα και κίνητρα.

Σε σχέση όμως με τα εταιρικού δικαίου ζητήματα που αφορούν το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τη διαδικασία πραγματοποίησης και τα αποτελέσματα των μετασχηματισμών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου, υπερισχύουν οι διατάξεις του τελευταίου.

Επί του παρόντος υπάρχει προβληματισμός αναφορικά με την υποχρέωση αποτίμησης που προβλέπεται για τις διάφορες εταιρικές μορφές στην οικεία εταιρική τους νομοθεσία (π.χ. εισφορά σε είδος σε σύσταση ή αύξηση κεφαλαίου), λόγω μη ρητής αναφοράς της σχετικής ανάγκης αποτίμησης του εισφερόμενου ενεργητικού και παθητικού στον παρόντα Νόμο. Το ζήτημα περιπλέκεται λόγω της συνεφαρμογής του Νόμου με φορολογικούς νόμους (ιδίως με το Ν. 2166/1993) που αποκλείουν την αποτίμηση, παρά το γεγονός ότι εκ πρώτης όψεως φαίνεται να δίνεται προβάδισμα στις διατάξεις του Νόμου. Η άποψή μας, τουλάχιστον στις περιπτώσεις μετασχηματισμών όπου προκύπτει αύξηση κεφαλαίου, είναι ότι απαιτείται διαδικασία αποτίμησης, γεγονός το οποίο ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα, λόγω της συνεφαρμογής του Νόμου με φορολογικούς νόμους που την αποκλείουν (π.χ. στην περίπτωση του Ν. 2166/1993).

Σημειώνεται ότι οι υφιστάμενοι φορολογικοί νόμοι δεν καλύπτουν όλες τις πιθανές περιπτώσεις μετασχηματισμών, καθιστώντας απαραίτητη, όπως αναφέρεται και στην αιτιολογική έκθεση του Νόμου, μια μελλοντική νομοθετική πρωτοβουλία ώστε να επανεκτιμηθεί το ισχύον καθεστώς φορολογικών ρυθμίσεων για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς. Έως ότου εισαχθεί ένα τέτοιο πλαίσιο, ο σχεδιασμός ή η εφαρμογή οποιουδήποτε εταιρικού μετασχηματισμού θα πρέπει να εξετάζεται μεμονωμένα ως προς τα φορολογικά ζητήματα που ενδεχομένως ανακύπτουν, δεδομένου ότι κάθε εταιρικός μετασχηματισμός συνιστά εξατομικευμένη περίπτωση και θα πρέπει να εξετάζεται βάσει των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών και χαρακτηριστικών του.

Σημαντικότερες καινοτομίες ή διαφορές από τις προϊσχύουσες διατάξεις

Η μερική διάσπαση και η απόσχιση κλάδου πλέον στην εταιρική νομοθεσία

Πέρα από την περίπτωση της κοινής διάσπασης, ρυθμίζεται ρητά πλέον με τον Νόμο - και υπό το πρίσμα του εταιρικού δικαίου - η περίπτωση της μερικής διάσπασης, η οποία συνίσταται στην πράξη με την οποία μια εταιρεία (διασπώμενη), χωρίς να λυθεί, μεταβιβάζει σε μια ή περισσότερες εταιρείες, οι οποίες υφίστανται ήδη ή συνιστώνται ταυτόχρονα (επωφελούμενες), έναν ή περισσότερους κλάδους δραστηριότητας, έναντι διάθεσης στους μετόχους/εταίρους της διασπώμενης εταιρείας εταιρικών συμμετοχών της επωφελούμενης ή των επωφελούμενων εταιρειών, και ενδεχομένως και χρηματικού ποσού σε αυτούς που δεν υπερβαίνει το 10% της ονομαστικής (ή λογιστικής) αξίας των παραπάνω εταιρικών συμμετοχών.

Στην ουσία, η μερική διάσπαση αποτελεί το συνδυασμό μιας απόσχισης κλάδου με διανομή/μείωση κεφαλαίου σε είδος των μετοχών της εταιρείας που αποκτά τον κλάδο σε μία ενιαία εταιρική πράξη.

Ο Νόμος δεν ορίζει περαιτέρω λεπτομέρειες για το πώς θα αποφασίζεται η εν λόγω μείωση κεφαλαίου ή διανομή σε είδος (ή συνδυασμός αυτών), γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει κάποιες αμφισβητήσεις στην πράξη.

Περαιτέρω, περιλαμβάνεται ρητά πλέον με τον Νόμο στην εταιρική νομοθεσία και η απόσχιση κλάδου, η οποία προβλεπόταν μέχρι πρότινος και αυτή μόνο στο πλαίσιο φορολογικών διατάξεων. Μάλιστα, περιλαμβάνεται στον Νόμο και συγκεκριμένος ορισμός για τι συνιστά κλάδο.

Η διαφοροποίηση της απόσχισης κλάδου έναντι της μερικής διάσπασης έγκειται στο γεγονός ότι, στην απόσχιση κλάδου, η διάθεση εταιρικών συμμετοχών της επωφελούμενης ή των επωφελούμενων εταιρειών (και ενδεχομένως και χρηματικού ποσού που δεν υπερβαίνει το 10% της αξίας των εταιρικών συμμετοχών) λόγω της μεταβίβασης ενός ή περισσότερων κλάδων δραστηριότητας από τη διασπώμενη εταιρεία, πραγματοποιείται όχι προς τους μετόχους/εταίρους της διασπώμενης εταιρείας (όπως στη μερική διάσπαση), αλλά προς την ίδια τη διασπώμενη εταιρεία.

Μεγάλη καινοτομία του Νόμου είναι ότι εισάγει την έννοια της καθολικής διαδοχής και στην απόσχιση κλάδου.

Προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων

Ο Νόμος προβλέπει πλέον ρητά στο πλαίσιο διενέργειας μιας συγχώνευσης ή μιας διάσπασης που διέπεται από τον εν λόγω Νόμο, την αναγκαιότητα προστασίας των εργαζομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για τη μεταβολή στο πρόσωπο του εργοδότη (ΠΔ 178/2002).

Δημοσίευση του σχεδίου σύμβασης μετασχηματισμού

Σε σχέση με τις διατυπώσεις δημοσιότητας στις οποίες υποβάλλεται το σχέδιο σύμβασης μετασχηματισμού (συγχώνευσης ή διάσπασης) από τις μετασχηματιζόμενες εταιρείες, παρέχεται πλέον εναλλακτικά η δυνατότητα – αντί της καταχώρισης αυτού στο Γ.Ε.ΜΗ. και της δημοσίευσής του στον διαδικτυακό τόπο του - αυτό να αναρτάται, τουλάχιστον ένα (1) μήνα πριν από την ημερομηνία συνεδρίασης της συνέλευσης για τη λήψη απόφασης για το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης (ή πριν από την ημερομηνία της απόφασης των εταίρων ως προς το σχέδιο αυτό) στην ιστοσελίδα καθεμιάς από τις εταιρείες που μετέχουν στον μετασχηματισμό, χωρίς οικονομική επιβάρυνση για το κοινό.

Ακολούθως, το σχέδιο σύμβασης μετασχηματισμού θα διατηρείται δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα της απορροφώσας ή των επωφελούμενων από τη διάσπαση εταιρειών για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους από την ημερομηνία λήψης της απόφασης.

Περιεχόμενο επεξηγηματικής

Όσον αφορά στην έκθεση που συντάσσει το διοικητικό συμβούλιο (ή οι διαχειριστές) καθεμιάς από τις εταιρείες που συμμετέχουν στον μετασχηματισμό, για την νομική και οικονομική επεξήγηση και δικαιολόγηση του σχεδίου σύμβασης μετασχηματισμού, και

έκθεσης για τον μετασχηματισμό

εφόσον συμμετέχουσα σε αυτόν εταιρεία ανήκει σε όμιλο (σύμφωνα με τον Ν. 4308/2014), προβλέπεται ότι θα περιλαμβάνονται στην παραπάνω έκθεση πληροφορίες και για τις άλλες εταιρείες του ομίλου, η νομική και οικονομική θέση των οποίων είναι απαραίτητη για την εξήγηση και τη δικαιολόγηση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης. Εντούτοις, παρέχεται η δυνατότητα παράλειψης πληροφοριών, των οποίων η δημοσιοποίηση μπορεί να προκαλέσει σημαντική βλάβη σε μία ή περισσότερες από τις μετασχηματιζόμενες εταιρείες ή σε άλλη εταιρεία του ομίλου, εφόσον εξηγούνται στην έκθεση οι λόγοι για τους οποίους οι οικείες πληροφορίες και τα στοιχεία παραλείπονται.

Ορισμός εμπειρογνώμωνων για την εξέταση του σχεδίου σύμβασης μετασχηματισμού

Σχετικά με τα πρόσωπα τα οποία μπορούν να επιτελέσουν το έργο του εμπειρογνώμονα, παρέχεται πλέον η δυνατότητα αυτά, πέρα από ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και ελεγκτικές εταιρείες, να είναι επίσης είτε πιστοποιημένοι εκτιμητές του Ν. 4152/2013, είτε λογιστές - φοροτεχνικοί Α' τάξεως, είτε διπλωματούχοι οικονομολόγοι εγγεγραμμένοι στο μητρώο του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

Εντούτοις, εφόσον στον μετασχηματισμό μετέχει εταιρεία που έχει τη μορφή Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε., Ετερόρρυθμης εταιρείας κατά μετοχές, ΣΕ, Αστικού Συνεταιρισμού ή ΕΣΕτ, εμπειρογνώμονες πρέπει υποχρεωτικά να ορισθούν δύο ορκωτοί ελεγκτές, ή ελεγκτική εταιρεία, ή κατά περίπτωση, δύο ανεξάρτητοι πιστοποιημένοι εκτιμητές του Ν. 4152/2013.

Προστασία των πιστωτών κατά τη διενέργεια μετασχηματισμού

Αυξάνεται από είκοσι (20) σε τριάντα (30) μέρες το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο οι πιστωτές των μετασχηματιζόμενων εταιρειών έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν, οι δε εταιρείες έχουν την υποχρέωση να τους παράσχουν, κατάλληλες εγγυήσεις, εφόσον οι πιστωτές αποδεικνύουν επαρκώς ότι η οικονομική κατάσταση των μετασχηματιζόμενων εταιρειών καθιστά απαραίτητη την προστασία αυτή (δηλαδή την παροχή τέτοιων εγγυήσεων) και εφόσον οι πιστωτές αυτοί δεν έχουν ήδη λάβει τέτοιες εγγυήσεις. Επομένως, το βάρος της απόδειξης ως προς την αναγκαιότητα της προστασίας τους, επιρρίπτεται στους ίδιους τους πιστωτές. Σημειώνεται ότι, πλέον, οι διατάξεις αυτές θα καλύπτουν και όλες τις περιπτώσεις μετατροπής, ώστε να καθίσταται δυνατή η απρόσκοπτη συνέχιση της διαδικασίας της μετατροπής και να αποθαρρύνονται φαινόμενα προβολής αξιώσεων παροχής προστασίας από κακόπιστους δανειστές της υπό μετατροπή εταιρείας.

Τύπος σύμβασης μετασχηματισμού

Προς διευκόλυνση και απλοποίηση των συναλλαγών, προβλέπεται ότι η σύμβαση του μετασχηματισμού θα υποβάλλεται πλέον στον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου, θεωρημένου από τα πρόσωπα που προβλέπονται στο άρθρο 446 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή από δικηγόρο, αντί του συμβολαιογραφικού εγγράφου.

Κατ' εξαίρεση, ο συμβολαιογραφικός τύπος παραμένει υποχρεωτικός, εφόσον στον μετασχηματισμό μετέχει τουλάχιστον μία Α.Ε., Ε.Π.Ε., ΣΕ, ΕΣΕτ ή Αστικός Συνεταιρισμός ή, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, όταν αυτό απαιτείται από το νόμο.

Επισημαίνεται ότι η ανωτέρω γενική πληροφόρηση ως προς το βασικό περιεχόμενο των διατάξεων του Νόμου περί εταιρικών μετασχηματισμών ενδέχεται να μην εκτείνεται πλήρως σε όλα τα θέματα που αφορούν σε ένα συγκεκριμένο μετασχηματισμό για τον οποίο ενδιαφέρεται ή ενδέχεται να ενδιαφερθεί η επιχείρησή σας. Οι εξειδικευμένοι φορολογικοί και νομικοί σύμβουλοί μας είναι σε θέση να σας βοηθήσουν όσον αφορά στα επιμέρους φορολογικά και εταιρικού δικαίου ζητήματα που ανακύπτουν στην δική σας εξατομικευμένη περίπτωση.

www.pwc.gr

Το κείμενο αποσκοπεί μόνο σε γενική ενημέρωση των ενδιαφερομένων και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως βάση για λήψη αποφάσεων. Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στην PwC: Λεωφ. Κηφισίας 268, 15232 Χαλάνδρι τηλ. +30 210 6874400

© 2019 PricewaterhouseCoopers Business Solutions AE. Με επιφύλαξη όλων των νομίμων δικαιωμάτων. Η επωνυμία 'PwC' αναφέρεται στην εταιρεία μέλος του δικτύου στην Ελλάδα, και σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να αναφέρεται στο δίκτυο των εταιρειών μελών της PwC. Κάθε εταιρεία μέλος αποτελεί μια ξεχωριστή νομική οντότητα. Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επισκεφθείτε το www.pwc.com/structure.